

**CYFARFOD COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU
CYNHELIR AM 10:00 AR 26 CHWEFROR 2025 YN CP2**

Yn bresennol: Bev Smith (Cadeirydd), Michael Imperato (Dirprwy Gadeirydd), Dianne Bevan, Frank Cuthbert, Ginger Wiegand, Bethan Williams Price, Karen Jones.

Swyddogion DBCC yn bresennol: Prif Weithredwr; Pennaeth Polisi a Rhaglenni; Pennaeth Iechyd Democrataidd; Rheolwr Cyllid; Uwch Reolwr Polisi Iechyd Democrataidd; Swyddog Polisi Iechyd Democrataidd

Gwesteion: Frances Duffy (IRP); Sarah Ling (Ymgynghorydd Etholiadol)

Ymddiheuriadau:

Amser dechrau: 10:00

Amser gorffen: 12:05

1. Datganiadau o Ddiddordeb

1.1. Ni wnaed unrhyw Ddatganiadau o Ddiddordeb.

2. Briff y Cadeirydd

2.1. Briffiodd y Cadeirydd y byddai Sarah Ling yn ymuno yn ddiweddarach yn y cyfarfod i drafod ei hadroddiad dichonoldeb ar y WEIP.

2.2. Briffiodd y Cadeirydd fod y Comisiwn yn dal i aros am ei lythyr cylch gwaith gan LIC.

2.3. Dywedodd y Cadeirydd y bydd cyfarfod olaf yr IRP yn cael ei gynnal fis nesaf ac y bydd Frances Duffy yn ymuno â DBCC fel Comisiynydd am gyfnod penodol o flwyddyn.

3. Cofnodion cyfarfod y Comisiwn a gynhaliwyd ar 29 Ionawr

3.1. Cynhaliwyd trafodaeth ynglŷn â chofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 29 Ionawr 2025, yn enwedig eitem 12. Adolygiad o'r Senedd (diweddariad Opsiynau a Chyfathrebu). **Nodwyd a chytunwyd** y dylid cadw cofnod mwy trylwyr o'r broses o wneud penderfyniadau y tu ôl i barau Adolygiad y Senedd er budd tryloywder.

- 3.2. Cytunwyd** y bydd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 29 Ionawr 2025 yn cael eu cymeradwyo drwy e-bost unwaith y bydd y cofnod o broses gwneud penderfyniadau'r Senedd wedi'i ddiweddarau a'i gofnodi'n fanylach.
- 3.3. Cam gweithredu:** DHPO i ddrafftio Safonau Gwneud Penderfyniadau ar gyfer penderfyniadau Adolygu'r Senedd i'w cymeradwyo gan y Comisiwn.

4. Materion sy'n codi

- 4.1. Penderfynwyd** derbyn yr Adroddiad yn nodi unrhyw faterion i'w trafod yn ddiweddarach yn y cyfarfod, a nodwyd cynnydd wedi'i ddiweddarau ar y materion canlynol:
- 4.2. (Mater 1) Nodwyd** bod y Comisiwn wedi derbyn 1 cais Rhyddid Gwybodaeth rhwng 23 Ionawr 2025 a 19 Chwefror 2025.
- 4.3. (Mater 2) Nodwyd** bod Cadeirydd y Comisiwn a Chadeirydd ARAC wedi cynnal y rhestr fer ar gyfer swydd wag Cadeirydd GAC. Mae 4 ymgeisydd wedi cael eu gwahodd i gyfweiliad. Bydd y cyfweiliadau yn cael eu cynnal ar 17 Mawrth 2025. **Nodwyd** bod yr hysbyseb ychwanegol a wnaed yn ystod yr ymarfer recriwtio hwn wedi bod yn llwyddiannus wrth ddenu nifer dda o ymgeiswyr.

5. EMB

- 5.1.** Rhoddwyd ystyriaeth i bapur diweddarau'r Bwrdd Rheoli Etholiadol dyddiedig 19 Chwefror 2025.
- 5.2.** Rhoddodd Karen Jones (Cadeirydd EMB) friff ar waith EMB sydd wedi digwydd hyd yn hyn. Dywedodd Cadeirydd EMB ei bod wedi mynychu cynhadledd AEA y mis hwn a chyfarfod â rhanddeiliaid allweddol. Mae gwaith gyda'r ysgrifenyddiaeth a'r gweithgorau eisoes wedi dechrau i sefydlu'r EMB.
- 5.3.** Nodwyd bod cyfarfod wedi'i gynnal yr wythnos diwethaf rhwng Cadeirydd EMB, Colin Everett, Michael Kay ac aelodau'r Ysgrifenyddiaeth i drafod gwaith EMB ac aelodaeth EMB yn y dyfodol. **Nodwyd** bod aelodau EMB wedi'u cytuno ac y bydd 5 Swyddog Canlyniadau Rhanbarthol yn cael eu gwahodd i ymuno â'r EMB. Bydd y Comisiynydd Bethan Williams Price hefyd yn ymuno â'r Bwrdd. **Nodwyd** y bydd angen i Ddirprwy RROs ddirprwyo.
- 5.4.** Cynhaliwyd trafodaeth ynglŷn â sefydlu'r EMB. **Nodwyd** y bydd perthynas gydweithredol rhwng yr EMB a'r Swyddogion Canlyniadau yn bwysig wrth symud ymlaen. Nodwyd y bydd llythyrau yn gwahodd aelodau'r bwrdd i'r EMB yn cael eu hanfon ddydd Gwener. **Nodwyd** y bydd angen rhywfaint o waith yn y dyfodol i sicrhau bod digon o adnoddau i'r EMB symud ymlaen.

- 5.5. Cytunwyd** bod angen creu Cofrestr Risg ar gyfer yr EMB. **Nodwyd** pwysigrwydd lliniaru'r risg i etholiad y Senedd 2026.
- 5.6.** Ymunodd Sarah Ling â'r Comisiwn. Cynhaliwyd trafodaeth ar y papur dichonoldeb ar y WEIP y mae Sarah wedi'i ddrafftio ar gyfer y Comisiwn. Cynhaliwyd trafodaeth ar benodi Swyddogion Canlyniadau etholaethol ar gyfer etholaethau newydd y Senedd. Cynhaliwyd trafodaeth ar y newidiadau sylweddol diweddar yn Swyddogion Canlyniadau yng Nghymru. Cynhaliwyd trafodaeth ar yr angen am amrywiaeth ar yr EMB.
- 5.7.** Briffiodd Sarah am gefndir ei gyrfa. **Nodwyd** y bydd Sarah yn gweithio ochr yn ochr â'r Comisiwn ar y WEIP. **Nodwyd** bod yr amserlen i gyflwyno'r WEIP yn dynn iawn.
- 5.8.** Cynhaliwyd trafodaeth ar 3 elfen y papur dichonoldeb. **Nodwyd** mai elfen 3 yw'r anhawster fwyaf. **Nodwyd** y bydd y berthynas rhwng yr EMB a'r Swyddogion Canlyniadau yn bwysig iawn i'r broses ddilysu datganiadau ymgeisydd er mwyn sicrhau bod datganiadau'n cael eu cyflwyno gan ymgeiswyr a enwebwyd yn ddilys. Cynhaliwyd trafodaeth ar yr angen am broses ddilysu ar gyfer datganiadau ymgeiswyr.
- 5.9.** Cynhaliwyd trafodaeth ar broses ethol y Senedd. **Nodwyd** mai budd etholiadau'r Senedd yw'r nifer gymharol isel o ddatganiadau ymgeiswyr o'i gymharu ag etholiadau cenedlaethol eraill.
- 5.10.** Cynhaliwyd trafodaeth ar lwyfannau tebyg i'r WEIP sydd eisoes yn bodoli. **Nodwyd** mai'r unig wefan o'r fath yng Nghymru yw'r safle 'Dewis fy NghHT'.
- 5.11.** Cynhaliwyd trafodaeth ar iaith cyhoeddi datganiadau ymgeiswyr.
- 5.12.** Cynhaliwyd trafodaeth ar y canllawiau ar gyfer cynnwys datganiadau ymgeiswyr a'r cwmpas ar gyfer rheoleiddio'r rhain. **Cytunwyd** y bydd angen canllawiau mewnol ar sut mae'r EMB yn rheoleiddio'r rhain.
- 5.13.** **Nodwyd** y bydd y Post Brenhinol yn gwirio datganiadau ymgeiswyr y Senedd ac y bydd angen ymarfer ar sut i wirio datganiadau etholiad prif ardal. Cynhaliwyd trafodaeth ar y cwmpas ar gyfer defnyddio'r Post Brenhinol i gynnal gwirio post ar ddatganiadau ymgeiswyr etholiad prif ardal oherwydd amserlen dynn y broses hon.
- 5.14.** Cynhaliwyd trafodaeth ar y rhagdybiaethau a nodwyd yn y papur dichonoldeb. **Cytunwyd** y bydd y plattform ar-lein yn wefan. Cytunwyd ar yr angen i gyfyngu ar effaith y WEIP ar weinyddwyr etholiadol gymaint â phosibl. **Cytunwyd** bod

yr ystod o wybodaeth ar y WEIP yn annhebygol o gael ei chyhoeddi mewn manau eraill. **Cytunwyd** ar yr angen am hygyrchedd ar y WEIP.

- 5.15. Cynhaliwyd trafodaeth ar y dyddiad cau ar gyfer cyhoeddi datganiadau ymgeiswyr. **Nodwyd**, er bod y rheoliadau'n nodi y dylid cyhoeddi datganiadau 4 diwrnod gwaith cyn yr etholiad, byddai'n well cyhoeddi'r rhain cyn gynted â phosibl er budd yr holl bleidleiswyr, yn enwedig pleidleiswyr post.
- 5.16. Briffiodd Sarah ar yr opsiynau cyflenwi ar gyfer y WEIP. Rhoddwyd ystyriaeth i opsiwn cyflawni 1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r broses ddilysu ymgeiswyr a'r angen am 4 contract meddalwedd. **Nodwyd** y byddai'r broses gyflawni hon yn gofyn am APIs ac y byddai'n defnyddio rhifau ffôn a chyfeiriadau e-bost i wirio ymgeiswyr.
- 5.17. Rhoddwyd ystyriaeth i opsiwn cyflawni 2. **Nodwyd** y byddai'r opsiwn cyflawni hwn yn defnyddio mewngofnodi diogel er mwyn i weinyddwyr etholiadol fewnbynnu gwybodaeth i'r WEIP.
- 5.18. Rhoddwyd ystyriaeth i opsiwn cyflawni 3. **Nodwyd** y byddai'r opsiwn cyflenwi hwn yn cael ei wneud â llaw yn gyfan gwbl. **Nodwyd**, waeth beth fo'r penderfyniadau ar opsiynau cyflawni 1 a 2, byddai angen opsiwn â llaw er mwyn cyflawni datganiadau ymgeiswyr ffisegol ac i ddarparu cynllun wrth gefn yn achos problemau gydag APIs neu fewngofnodi diogel.
- 5.19. Rhoddwyd ystyriaeth i opsiwn cyflawni 4 sef peidio â chyflawni'r WEIP.
- 5.20. Cynhaliwyd trafodaeth ar y gwahanol opsiynau cyflawni, gan gynnwys peidio â chyflawni. **Cytunwyd** bod y posibilrwydd o gynnig opsiwn cyflawni 1 o fewn yr amserlen ragnodedig yn isel. **Cytunwyd** y gallai opsiwn 2 fod y mwyaf ymarferol o ran cyflawni tra byddai opsiwn 3 yn peri'r lefel isaf o risg i gyflawni o fewn yr amserlen. **Cytunwyd** y dylid gwneud unrhyw benderfyniad ar beidio â chyflawni (opsiwn cyflawni 4) mor hwyr â phosibl.
- 5.21. Cynhaliwyd trafodaeth ar adnoddau. **Cytunwyd** y dylid gwneud penderfyniadau ar adnoddau cyn gynted â phosibl fel y gellir tynnu adnoddau i lawr gan LIC.
- 5.22. Cynhaliwyd trafodaeth ar APIs gyda'r 3 chwmni EMS sy'n gweithredu yng Nghymru a'r angen am brofion marchnad wrth symud ymlaen.
- 5.23. Cynhaliwyd trafodaeth ar gwmpas opsiwn cyflawni adeiladau 3 sy'n barod ar gyfer etholiad y Senedd 2026 gyda'r broses o adeiladu APIs yn parhau yn y cefndir fel y gellir cyflawni opsiwn cyflawni 1 ar gyfer etholiadau prif ardal 2027. **Cytunwyd** mai hwn fyddai'r opsiwn cyflawni ffafriol.

5.24. Nodwyd y dylid cynnal y broses caffael ar gyfer y WEIP erbyn Awst 2025 er mwyn darparu 6 mis o waith datblygu.

5.25. Diolchodd y Comisiwn i Sarah am ei gwaith ar y papur dichonoldeb.

5.26. Cynhaliwyd trafodaeth ar y cwmpas ar gyfer gwaith ar drefnu cyfrifoldeb yn y dyfodol rhwng y DBCC, GAC ac EMB. **Nodwyd** bod y cyfrifoldeb cyfreithiol am y WEIP yn gorwedd gyda'r DBCC.

6. Cydnabyddiaeth ariannol

6.1. Rhoddwyd y diweddariad ar Eitem 6 ar lafar.

6.2. Nodwyd bod adroddiad etifeddiaeth yr IRP wedi'i gyhoeddi ddydd Llun.

6.3. Nodwyd bod trosglwyddo gwybodaeth IRP i'r DBCC yn digwydd.

6.4. Nodwyd bod gwaith i gynnwys gwybodaeth IRP ar wefan DBCC yn mynd rhagddo ar hyn o bryd.

7. Adroddiad Monitro'r Gyllideb 2024-25

7.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Monitro'r Gyllideb dyddiedig 26 Chwefror 2025 gan yr FM a ddangosodd sefyllfa y gyllideb hyd at ddiwedd Ionawr 2025. Nododd y Comisiwn y trosglwyddiad arian rhwng sawl categori cyllideb i fynd i'r afael â rhywfaint o orwariant a amcangyfrifir.

7.2. Nodwyd ar ôl cyfarfod y Comisiwn ym mis Ionawr, bod £50,000 wedi'i ildio'n ôl i LIC oherwydd tanwariant ar Raglen Adolygu'r Senedd 2026.

7.3. Nodwyd y prif feysydd o danwariant a gorwariant, a'r esboniadau amdanynt.

7.4. Nodwyd ar adeg ysgrifennu'r adroddiad yr amcangyfrifwyd y byddai cyfanswm y tanwariant blynyddol erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2024-25 yn £1,400, ond oherwydd rhywfaint o oramcangyfrif costau, disgwylir i'r tanwariant hwn fod yn uwch erbyn hyn. **Nodwyd** y gall y Comisiwn gario hyd at £20,000 o danwariant i'r flwyddyn ariannol nesaf.

8. Rheoli Risg

8.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Rheoli Risg DBCC dyddiedig 26 Chwefror 2025.

8.2. Nodwyd ers cytundeb yng nghyfarfod mis Ionawr, cynyddwyd Risg CR8 o ambr i goch.

8.3. Cytunwyd ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol bresennol.

8.4. **Nodwyd** y bydd y Gofrestr Risg Cydnabyddiaeth Ariannol yn cael ei hystyried yng nghyfarfod y mis nesaf.

9. Cyllideb 2025-26

9.1. Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Cyllideb 2025-26 dyddiedig 26 Chwefror 2025.

9.2. **Nodwyd** bod cyllideb y Comisiwn ar gyfer 2025-26 wedi cael ei chytuno gan Lywodraeth Cymru fel £1,507.00. **Nodwyd** nad yw hyn yn cynnwys y gyllideb ar gyfer yr WEIP.

9.3. **Nodwyd** bod cyllideb BCW ar gyfer 2025-26 o £125,000 wedi'i chytuno gyda'r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol (MHCLG) ynghyd â 20% o gost cyflog amcangyfrifedig yr Uwch Reolwr Polisi Iechyd Democrataidd a 50% o amcangyfrif o gyllideb BCW o £180,390.

9.4. Cynhaliwyd trafodaeth ar y cwmpas ar gyfer adnoddau ychwanegol ar gyfer yr EMB yn y dyfodol. **Nodwyd** y bydd angen cynnal cyfarfod rhwng Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a'r EMB i drafod goblygiadau adnoddau yn y dyfodol. **Nodwyd** bod hyn eisoes wedi'i nodi i gydweithwyr LIC.

9.5. **Nodwyd** y bydd hefyd yn debygol y bydd cronfeydd DBCC yn cael eu cario drosodd o 2024-25 sy'n debygol o fod oddeutu £10,000.

9.6. **Nodwyd** mai cyfanswm y cyllid arian parod sydd ar gael i'r Comisiwn ar gyfer 2025-26 yw £1,687,390 ynghyd ag unrhyw gario drosodd.

10. Adolygu Adroddiad Cynnydd

10.1. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Adroddiad Cynnydd Adolygiadau dyddiedig 18 Chwefror 2025 gan yr HoPP.

10.2. **Nodwyd** bod Adolygiad Cymunedol Sir Benfro wedi'i gwblhau. Cyhoeddwyd yr Adroddiad Terfynol ar 29 Ionawr 2025.

10.3. **Nodwyd** bod Adolygiad Cymunedol Sir Gaerfyrddin wedi'i gwblhau gan Gyngor Sir Gaerfyrddin a bod yr argymhellion terfynol wedi'u cyflwyno i'r Comisiwn ar 17 Medi 2024. Cytunodd y Comisiwn ar yr argymhellion yng nghyfarfod mis Ionawr. Cyhoeddodd y Comisiwn ei benderfyniad ar yr argymhellion ar 12 Chwefror 2025 ac mae Gorchymyn gweithredu i'w ddrafftio, ei gyhoeddi a'i gyflwyno i'r OS, Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Gaerfyrddin. Bydd y newidiadau yn dod i rym yn yr etholiadau llywodraeth leol nesaf.

10.4. **Nodwyd** bod adolygiad Pen-y-bont ar Ogwr yn cael ei gynnal gan y cyngor ar hyn o bryd, cyhoeddwyd Cynigion Drafft ym mis Ionawr gyda'r ymgynghoriad bellach ar agor tan fis Ebrill. Mae'r Comisiwn yn disgwyl derbyn yr argymhellion terfynol yn yr Hydref/Gaeaf 2025.

- 10.5. Nodwyd** bod Adolygiad Cymunedol Rhondda Cynon Taf yn cael ei gynnal gan y cyngor ar hyn o bryd, mae'r Comisiwn yn disgwyl derbyn yr argymhellion terfynol yng Ngwanwyn/Haf 2025.
- 10.6. Nodwyd** bod Adolygiad Cymunedol Torfaen yn cael ei gynnal gan y cyngor ar hyn o bryd, mae'r Comisiwn yn disgwyl derbyn yr argymhellion terfynol yng Ngwanwyn/Haf 2025.
- 10.7.** Rhoddwyd ystyriaeth i statws Adolygiad y Senedd 2026.
- 10.8. Nodwyd** bod y polisi a'r arfer ar gyfer Rhaglen Adolygu Etholiadol 2025 wedi'i gyhoeddi ar 11 Chwefror ac mae'r ymgynghoriad ar y ddogfen bellach yn fyw. Bydd yr Ymgynghoriad yn cau ar 24 Mawrth. Bydd sylwadau yn cael eu hystyried, a bydd fersiwn derfynol o'r ddogfen yn cael ei hystyried maes o law. Bydd y Comisiwn yn anelu at ddechrau'r gyfran gyntaf o adolygiadau etholiadol ym mis Ebrill 2025. Dyrennir Adolygydd a Chomisiynydd Arweiniol i bob adolygiad unigol. Bydd cofrestrau risg unigol yn cael eu cynnwys yn y diweddariad cynnydd adolygiadau maes o law.
- 10.9. Nodwyd** bod pryder wedi cael ei fynegi gan gydweithwyr Llywodraeth Cymru ynglŷn â'r cwmpas a'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer cwblhau 8 adolygiad etholiadol. Cytunwyd bod y nifer arfaethedig o adolygiadau etholiadol ar gyfer y gyfran gyntaf o adolygiadau wedi'i ostwng i 5.
- 10.10. Nodwyd** bod y Comisiwn yn dal i aros am orchmynion gan LIC ar yr holl adolygiadau cymunedol a gwblhawyd hyd yn hyn.
- 10.11.** Cynhaliwyd trafodaeth ar gwmpas yr adnoddau cyfreithiol ar gyfer Adolygiad y Senedd.
- 10.12. Nodwyd** bod Cynghorau Wrecsam a Sir y Fflint yn cwblhau eu hadolygiadau cymunedol eu hunain. **Nodwyd** bod Conwy hefyd yn bwriadu dechrau ei adolygiad cymunedol ei hun yn ystod y misoedd nesaf. **Nodwyd** y bydd hyn yn cael effaith ar y capasiti ar gyfer adolygiadau etholiadol.
- 10.13.** Cynhaliwyd trafodaeth ar y risg o oedi wrth dderbyn gorchmynion gan LIC ar adolygiadau yn y dyfodol.
- 10.14. Cam gweithredu** HoPP i gylchredeg cynllun ERP diwygiedig.

11. Adolygiad y Senedd

- 11.1.** Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Adolygu'r Senedd dyddiedig Chwefror 2025.

- 11.2. Nodwyd** bod y Comisiwn wedi cwblhau ei adroddiad penderfyniadau terfynol, mae'r adroddiad wedi'i gyfieithu ar hyn o bryd ac mae disgwyl iddo gael ei ddychwelyd ar 3 Mawrth 2025.
- 11.3. Nodwyd**, ar ôl ei dychwelyd, y bydd yr ysgrifenyddiaeth yn rhoi'r holl wybodaeth berthnasol at ei gilydd ac yn paratoi dogfennaeth i'w cyhoeddi a'i chyflwyno ar 11 Mawrth cyn y dyddiad cau ar 1 Ebrill i Weinidogion Llywodraeth Cymru yn unol â'r Ddeddf.

12. Calendr Digwyddiadau

- 12.1.** Rhoddwyd ystyriaeth i'r Calendr Digwyddiadau a **chytunwyd** arno.
- 12.2. Nodwyd** bod cyfarfod cyntaf yr EMB wedi'i drefnu ar gyfer 4 Ebrill a bydd dyddiadau ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol yn cael eu cytuno cyn bo hir.
- 12.3. Nodwyd** y bydd y Comisiynwyr Ginger Wiegand a Bethan Williams Price yn mynychu'r cyfarfod rhyng-gomisiwn yn Llundain ddydd Gwener gydag aelodau'r ysgrifenyddiaeth.

13. Unrhyw fusnes perthnasol arall

- 18.1 Nodwyd** y bydd yr hyfforddiant gyda Chadeirydd IRPW yn cael ei gynnal ar ôl y cyfarfod.

Dyddiad y cyfarfod nesaf: 26 Mawrth 2025